HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

מתני' ולא ישא את הבוגרת ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת [ולא ישא את מוכת עין]:

גמ' תנו רבנן אלמנה לא יקח בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין פשיטא מהו דתימא לילף אלמנה אלמנה מתמר מה להלן מן הנישואין אף כאן מן הנישואין קמ"ל ואימא הכי נמי דומיא דגרושה מה גרושה בין מן הנישואין בין מן האירוסין אף אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין: ולא ישא את הבוגרת: תנו רבנן והוא אשה בבתוליה יקח פרט לבוגרת שכלו לה בתוליה דברי ר' מאיר ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת במאי קא מיפלגי רבי מאיר סבר בתולה אפילו מקצת בתולים משמע בתוליה עד דאיכא כל הבתולים בבתוליה בכדרכה אין שלא כדרכה לא ורבי אלעזר ורבי שמעון סברי בתולה בתולה שלימה משמע בתוליה ואפי' מקצת בתולים בבתוליה עד שיהיו כל בתוליה קיימין בין בכדרכה בין שלא כדרכה אמר רב יהודה אמר רב נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה מתיב רבא ולו תהיה לאשה הראויה לו פרט לאלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט היכי דמי אלימא בכדרכה מאי איריא משום אלמנה תיפוק ליה משום דהויא לה בעולה אלא לאו שלא כדרכה ומשום אלמנה אין משום בעולה לא

מהו בתר נישואין אזלינן. מתוך פירוש הקונטרס משמע דמשמע ליה דמיבעיא ליה מה מומר לכונסה מצנגרה או לא מע"ג דמתניתין לא מיירי בחיסור קיחה מ"מ משמע הוה מדמי חיסור קיחה לחיסור חלוה וקשה לר"י דמעיקרא פשט ליה דמשמע דבתר נישואין אזלינן ובתר הכי פשט ליה דבתר חירוסין מזלינן ועוד דלא הוה ליה למימר לשויה חללה לא קמיבעיא ליה מה למימר דמשוויה חללה כי קמיבעיא לי [1]והוא אשה שאני חיסור קיחה מחיסור חלוה ולריב"ל דאמר חלוה אפילו בבתוליה יקח מאי קיחה דקדושין בעינן או קיחה דנישואין בעינן אמר ליה הא נמי תניתוה [2]א"אירם את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס שאני התם דכתיב [2]יקח אשה הכא נמי כתיב אשה אחת ולא שתים ומה ראית [3]הא אישתני גופה והא לא אישתני גופה: **מתני'** [4]כהן גדול לא ישא אלמנה [ד]בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין [ה]ולא ישא את הבוגרת ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת [ו]ולא ישא את מוכת עין]:

גמ' תנו רבנן [3]אלמנה לא יקח בין אלמנה מן האירוסין בין אלמנה מן הנישואין פשיטא מהו דתימא לילף אלמנה אלמנה מתמר מה להלן מן הנישואין אף כאן מן הנישואין קמ"ל ואימא הכי נמי דומיא דגרושה מה גרושה [ז]בין [ז]מן הנישואין בין מן האירוסין אף אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין: ולא ישא את הבוגרת: [ח]תנו רבנן והוא אשה בבתוליה יקח פרט לבוגרת שכלו לה בתוליה דברי ר' מאיר ר' אלעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת במאי קא מיפלגי [ט]רבי מאיר סבר בתולה אפילו מקצת בתולים משמע בתוליה עד דאיכא כל הבתולים בבתוליה בכדרכה אין שלא כדרכה לא ורבי אלעזר ורבי שמעון סברי בתולה בתולה שלימה משמע בתוליה ואפי' מקצת בתולים בבתוליה עד שיהיו כל בתוליה קיימין בין בכדרכה בין שלא כדרכה אמר רב יהודה אמר רב [י]נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה מתיב רבא [4]ולו תהיה לאשה הראויה לו פרט לאלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט היכי דמי אלימא בכדרכה מאי איריא משום אלמנה תיפוק ליה משום דהויא לה בעולה אלא לאו שלא כדרכה ומשום אלמנה אין משום בעולה לא

מסורת הש"ס

מתו. לכונסה מצנגרה או לא: **נתר.** קיחה לחירוסין חזלינן ושריא ליה או לא נתר נישואין חזלינן וכיון דנגרה לחירוסין **נתרוסין.** חלמת נפסול כהונה נתר נישואין חזלינן מדלא פסיל חלמנה שנתחרסה לכ"ג ומת: **יכנוס.** חלמת נתר חירוסין חזלינן: **שאני התם דכתיב אשה.** כי הס נתולה מעמיו יקח אשה והאי אשה קרא יתירא הוא ומיניה מרבינן לקמן בפירקין (דף פח.) לאשה לירם חלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס: **אשה ולא שתים.** מיהוקא הוא אחת יש לך לרבות ולא שתים: **הא אישתני גופה.** בוגרת נשמנה גופה מן חירוסין לנישואין חלמנה לא נשמנה: **מתני' ולא ישא את הבוגרת.** פלוגתייהו מפרש בגמ': **גמ' פשיטא.** חלמנה שמתה משמע: **מאמר.** שני חלמנה (ברחשית לח): **דומיא דגרושה.** ובגרושה פשיטא ליה לשמתה היא לנית לך למילף כדילפינן ג"ש נחלמנה: **נאלמנה.** מי הוה כתיב נתולה יקח מקנת נתולים משמע והוא מישתרי בוגרת השתא לכתיב נתוליה מישתרת בוגרת דמשמע לנשינן כל נתוליה: **נאלמנה.** בי"ת ישירת דמשמע הכי למדרש נמקום נתוליה דהיינו כדרכה אם נעבלה שלא כדרכה לא ללמיסר נעולה שלא כדרכה ליכא למימר מהאי קרא ולמידרש עד שיהו כל נתוליה קיימין ואפילו שלא כדרכה כדלדמינן ליה חליבא דרבי חלעזר כיון דנתולה ממעט בוגרת כ"ש נעולה שלא כדרכה הלכך כי חתא קרא למישתרי חתא וכדלדמינן: **ורבי חלעזר ורבי שמעון סברי.** מי הוה כתיב נתולה שלימה משמע ומישתרת בוגרת השתא לכתיב נתוליה אפילו מקצת בתולים משמע לרבות בוגרת: **נאלמנה.** ג' ישירת משמע שתהא נאלמנה שלא תהא מכס כלום על ידי נעילה בין כדרכה בין שלא כדרכה וכיון דישירתה בוגרת להישירת ליעטריך למיסר נעולה שלא כדרכה: **פסולה לכהונה.** לכ"ג שמצווה על הנתולה חבל להדיוט אפילו כדרכה כשרה ומין זונה חלת הנעבלת לחסור לה: **ולו תהיה לאשה.** נמחנם נערה נתולה כתיב: **פרט לחלמנה.** מן החירוסין וזה הממחם כ"ג הוא חו גרושה חו חלוצה חו חלונה מן החירוסין היא חס כהן הדיוט הוא: **היכי דמי.** כך ניחת לומר שהא עליה כהן גדול זה: **מיפוק ליה דהויא לה נעולה.** דלוקח מן הנשואין ויש"ל ללחומרת מקשינן ועוד חר"י דגרושה הויא לה לף מן החירוסין כמו גרושה דכהן הדיוט ולע"ג דנהשולה (גיטין מת. ושם)

מתו [ע"ב] חנוסת עלמו ומפותה עלמו לח ישח: **פרט לבוגרת.** [ע"ש תוס' כתובות מה. ד"ה דלמח]: **דומיא** דגרושה. ול"ת מדרשה גרושה דומיה דלמנה

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פי"ז מהל' מיסורי ביאה הל' יב: **סמג** לחוין קכה ועשין כו: **נו** ב מיי' שם הל' ח: **נז** ג מיי' שם הלכה ג: **נח** ד מיי' שם הל' יג: **נט** ה מיי' שם הל' יג: **ס** ו מיי' שם הל' יח טוש"ע חה"ע סימן ו סעיף ג: **סא** ז מיי' שם הלכה יד: **סב** ח מיי' פ"ל מהל' נערה בתולה הל' ה **סמג** לחוין פד טוש"ע חה"ע סי' קעו סעיף ד:

תורה אור השלם

1. וְהוּא אִשָּׁה בְּבְתוּלֶיהָ יִקָּח: ויקרא כא יג
2. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחֲלָלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמֶּיו יִקַּח אִשָּׁה: ויקרא כא יד
3. וְיֹאמַר יְהוּדָה לְתָמָר בְּלֹתּוֹ שְׁבִי אַלְמָנָה בֵּית אָבִיךְ עַד יִגְדַּל שֵׁלָה בְּנִי כִּי אָמַר פֶּן יָמוּת גַּם הוּא כְּאַחָיו וַתֵּלֶךְ תָּמָר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ: בראשית לח יא
4. וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּה לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּה לֹא יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו: דברים כב כט

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא לא נשתני גופה וכו' דניחא לן לישנין. נ"ב נפ"ק דקידושין קף מיבעיא ליה וע"ש דף י ע"ב:

מוסף רש"י

נתארמלו או נתגרשו. מן הכהונה הלוי, מן הנשואין פסולות. דשויים חללה בניהם (לעיל נו:). **מן האירוסין כשרות.** לפיכך ר"מ לח פסיל מן האירוסין חלח בחייהן, דמשמחת נעיסה פסולה חבל מתו לח (שם). **פרט לבוגרת.** ולח חמיהן מקנת בתולים כלל הכתולים (כתובות צו:). **בתולה אפילו מקצת בתולים משמע.** מי הוה כתיב יקח והוה חסה בתולה יקח (שם). **בבתוליה בכדרכה.** בחקום בתולים הקפיד הכתוב חבל נבעלה שלח כדרכה ויש נערה כשרה לכהן גדול (שם). **עד שיהיו כל בתוליה קיימין.** לענין בעילה, שלח נבעלה לפילו שלח כדרכה (שם צח.).

תום' חד מקמאי

אמר רב יהודה אמר רב נבעלה שלא כדרכה פסולה לכהונה פי' לכ"ג מתיב רבה ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט ה"ד אלימא כדרכה מאי איריא משום אלמנה תיפוק ליה דה"ל בעולה. פירוש הא תניא לקמן אנוסת עצמו ומפותת עצמו לא (תצא) [ישא אלא] לאו בשלא כדרכה ומשום אלמנה אין משום בעולה לא. הא מני ר"מ היא ורב דאמר כר"א ושמעינן מהא מתניתא שלא כדרכה יש לה קנס. ואקשינן אי כר"א מאי איריא משום בעולה. ופשה לן ומאי

תום' חד מקמאי (המשך)

קושיא דלמא רב ס"ל כר"א בשלא כדרכה ופליג עליה בפנוי הבא על הפנויה. ועוד לישני ליה רב דאמר כר"ש. ועוד לישני ליה דבאנס מיירי דבכה"ג לא עשה זונה בפנוי הבא על הפנויה (ועוד לישני ליה) דאלת"ה קשיא דרב אדרב דהא אמר רב בפ"ק דכתובות הלכה כר' יוסי דאמר אם רוב העיר משיאין להכוהנה ה"ז תנשא לכהונה (ו) דאראב"י גבי אנוסת עצמו ומפותת עצמו הולד חלל. ג) ואוקימנא דראב"י במפותה אבל באנוסה ליכא משום זונה בפנוי הבא על הפנויה (ואנוסת חברו דקתני משום לה דאמר לא ישא) לכך נראה מה שפירש הראב"ד דהכי פריך אי רב כיחידאה ס"ל ה"ל לאשמועינן הא דר"א אלא לאו ש"מ דאליבא דר"ה אמר למילתיה ושני ליה בממאנת ודכ"ע בעל א' עושה אותה בעולה שלא כדרכה כדאית' בפ"ק דקידושין: אמר רב שימי בר חייא נבעלה לבהמה כשרה לכהונה ואפי' לכ"ג דאין זנות לבהמה. וקטנה שנתפתתה תחת בעלה אסורה לבעלה כהן ומותרת לבעלה ישראל דפיתוי קטנה אונס הוא ואונס בישראל משרא שרי. הא דתניא אי אתה עושה חלל מנדה ה"ק אפילו בא עליה ב' פעמים דאילו ראשונה לא צריך דהא [אין חלל אלא] מאסור כהונה אלא כגון שחזר ובא עליה ביאה שניה כיון דנדה שכיח בעלה בתר יומי נדותה אינה מתחללת. ג) נראה בפרק עשרה יוחסין אמר רב אסי הלכך כהן שבא על אחותו ונשה עשה לה חזר חללה לא עשה לה חזר ובא עליה עשאה חללה:

ג) נגמ' דל"ל ועוד דלקמן פסק רב הלכה כרמב"ן גבי מעוסת מציהו ומפותת מציהו חולד חלל מגל כו'. ב) נפניהו גמל לל מתניהו שום מילוק בין מפותה לאנוסה מלינה דר"ת וע"ש. ג) נגמ' דל"ל גמרינן בפ' עשרה יוחסין דף עז ע"ב.